

Cenevre Sözleşmeleri: Silahlı çatışmalardaki dehşet karşısında insanlık iddiası



Cenevre Sözleşmeleri 70 yaşında. Sözleşmelerin yıldönümünde, bu temel metinler sayesinde elde edilen başarının altını çizmek önemli.

Bu dört sözleşme, savaş sırasında etik davranışların evrensel değerlerini – hukukun da ötesinde – yansıttıkları için, dünya

apında onaylanmış çok az sayıda uluslararası anlaşma arasındadır. Sözleşmeler, insani amaçlarla, silahlı çatışmanın etkisini sınırlandırmaya, çatışmalara hiç ya da artık katılmayan kişileri korumaya ve savaş araçlarını ve yöntemlerini kısıtlamaya çalışan bir dizi kural içermektedir. Ayrıca, sözleşmeler 1949'dan beri, Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC) de dahil olmak üzere insani kuruluşlarının çalışmalarını destek sağlarken, savaş yüzünden paramparça olan birçok ülkede, dehşetin ortasında insanlığa koruma sağlamaktadır.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından uluslararası toplum, uluslararası insancıl hukukun (IHL) koruyucu karakterini sivilleri de kapsayacak şekilde genişletmek için yeni kurallar benimseme aciliyetini hissetti. 1930'larda Kızılhaç Hareketi tarafından geliştirilen mevcut anlaşmaları elden geçirme görevi, 12 Ağustos 1949'da neticelendi: birçok devlet Cenevre'de ICRC'nin avukatları tarafından yazılmış 429 maddeyi kabul etmek üzere toplandı. Cenevre Sözleşmeleri, bugün bile, devletlerarası işbirliğinin en büyük başarılarından birini temsil etmektedir.

1949'da Cenevre Sözleşmelerini kabul ederek, sömürgecilik karşıtı mücadeleler ile iç savaşların yayılmasından önce bile, devletler asgari kurallar dizisini bu çatışmalarda da uygulanabilir kılmıştır. Bununla birlikte, uluslararası olmayan silahlı çatışmaların ve düşmanlıkların mağdurlarının korunmasına ilişkin kuralları geliştirmek ve pekiştirmek gerekiyordu. Bu da, 1977'deki iki Ek Protokolün kabulü ile sağlandı.

Her koşulda IHL kanun ve anlaşmalarına "saygı duymak ve saygı duyulmasını sağlamak" tüm devletlerin sorumluluğudur. 1949'da yürürlükte olan çok taraflılığın gücü, mevcut liderlere gelecekte

benzer eylemlerde bulunma konusunda ilham vermelidir. Filipinler, Cenevre Sözleşmelerini ve Ek Protokollerini onayladı. Ayrıca üç yerel IHL mevzuatını da kabul etti: 9851 sayılı Cumhuriyet Yasası veya Filipinler IHL Kanunu, Soykırım ve İnsanlığa Karşı Suçlar hakkındaki Filipin Yasası; 10530 Cumhuriyet Yasası veya Amblem Yasası; ve son olarak 11188 sayılı Cumhuriyet Yasası veya Silahlı Çatışma Durumlarında Çocuklara Özel Koruma Sağlanması Yasası.

Bir bütün olarak IHL, askeri gereklilik ile insani kaygılar arasında doğru dengeyi sağlayarak gerçekçi kurallar koyar. Eğer savaşanlar operasyonlarına devam edeceklerse, mümkün olduğunca sivil zayıftan kaçınmalıdırlar; bu nedenle, sivillerin kasıtlı olarak hedef alınması kesinlikle yasaktır. Bu konuda çizilmiş belli kırmızı çizgiler vardır: Teslim olan bir savaşçıyı öldürmek, bir hastaneyi bombalamak, yaralı veya hastalara işkence etmek veya gerekli tedaviyi sağlamamak yasaların kabul edilemez şekilde ihlalidir.

Kutuplaşmaların giderek arttığı bir sırada, bu yasalar her zamankinden de daha gerekli olmaya devam ediyor. Çünkü savaşın sonra, herkes tekrar bir arada yaşamak zorunda kalacak ve birbirlerine saygı gösteren düşmanların birbirlerine karşı hıncı ve kırgınlığı daha az olacaktır. Silahlı çatışmalardaki dehşetin karşısında insanlık iddiasında bulunuyoruz.

Bazıları, soylu vaatler ile yeryüzündeki gerçeklik arasındaki boşluğu açıkça eleştirerek, sözleşmeler aleyhine konuşuyor. Suriye, Libya, Ukrayna, Orta Afrika Cumhuriyeti, Güney Sudan ... ihlalleri saymak ve acıyı ölçmek imkansız. Ancak, direksiyonda çok fazla ölüm ve yaralanma olduğu için otoyol yasasını basitçe görmezden mi gelmeliyiz?

Diğerleri, ihlalleri önlemenin imkansız olduğunu ve IHL'nin artık geçerli olmaması gerektiğini bile öne sürüyorlar. Çok net bir

şekilde cevap veriyoruz: Bir komutan askeri bir operasyonu, sivil kayıplarının çok daha önemli olduğu düşünerek, askıya aldığında bu IHL'nin başarısıdır. ICRC delegeleri açlıktan ölmek üzere olan mahkumlara yardım etmeyi başardığında veya bir hastane ön cephede çalışmaya devam edebildiğinde, bu IHL'nin başarılı bir hikayesidir. Tüm bu zaferlerin mutlaka gazetelerin ön sayfalarında yer alması gerekmez. Fakat onlar daha insancıl bir dünya için çalışma konusundaki kararlılığımızı ortaya koyuyor ve pekiştiriyor. Büyük zorluklar bizi bekliyor: Silahlı grupların artarak parçalanması ya da savaş alanında özerk silahların ve yapay zekanın ortaya çıkması, birden fazla bilinmeyenli bir denklemin sadece iki faktörü. Yine de kesin olan tek şey var: çatışmalar evrilse de, temel ilkeler geçerliliğini sürdürür.

ICRC'nin savaş sırasındaki koruma ve ıstırabın hafifletilmesi görevi 1949'da Cenevre Sözleşmeleri'nde sıkı bir şekilde temellenmiştir ve bu metinlerin yerel düzeyde uygulanması, ICRC'nin uluslararası insancıl hukukun koruyucusu olarak yürüttüğü çalışmaların çekirdeğini oluşturmaktadır.